

237

הרפואה נ"ק 10 חלוצי 7-3 ב' כ"א
1000 אגודה 1925

שיקין 8

1925

ד"ר הלל בן ירמיהו יפה

ד"ר ה. יפה נולד בשנת תר"כ (1864) באלקסנדרובסקי, בפלך יקטרינוסלב ברוסיה, אחרי גמרו את הגמנסיה נתקבל לאוניברסיטה בנאך, בשויץ. שם עבד שנתים כאסיסטנט לפיזיאולוגיה ושנה—למחלות העינים. כשהוסמך לרופא התמחה ומן-מה במחלות העינים בפריז, אחר, ב 1890, נבחר בהצלחה בבחינות הממשלתיות במוסקבה, ועבד זמן קצר בבחי"ח ממשלתי. ב 1891 בעלותו לא"י, נבחר כרופא בקושטא, קבל דיפלום תורכי והתישב בחיפה כרופא פרטי.

אולם עבודתו בעיר זו לא יכלה או לספק את משאי-נפשו ואת שאיפותיו לעבודה רפואית צבורית מכוונת להבראת הארץ. בהרגישו צורך לעבד בקרב המוני עמנו, הוא מתישב בטבריה בתחלה כרופא העדה העברית ואחר כרופא העיר. פה הוא מתחיל להלחם בקדחת ובגזענות הנפוצות מאד בסביבה, מרים את קולו לטובת יבוש הבצות, דורש פרופילקסיה אישית, כינוציה כללית וכו', מקץ זמן מועט קנה לו שם טוב בקרב העברים והערבים כמומחה בעל שאר-רוח, שונא בצע. אבל בהיותו מנשא את נפשו לישוב התקלאי, הוא עובר ב 1893 לזכרון-יעקב, ועובד כשנתיים שם וכרופא חנם גם בחדרה, כמושבה זו עסק במסירות רבה בעסקי הצבור. בהוכחו כמה זקוק הישוב לארגון, קבל ב 1905 את הצעת הויצ' להיות לראש היעד הפועל שלהם ביפו, או התמסר בכל לב למפעל החזק וליסוד המושבה קוסטייניה. לתכלית זו נסע ב 1906 עם מר אוסישקין לפריז, בקר גם לודו, ורשה ווינה. בפריז הצליח להשיג עזרה כספית לבנין חדרה והבטחת הברון רוטשילד להתחיל בהבראת המקום, אשר קדחת שחור השתן עשתה בו שמות והביאה את תושביו ליאוש גמור. למען עודד את רוח הנואשים מתישב ד"ר יפה עצמו בחדרה, מפקח על התעול ועל נטיעות האקליפטוס, ככה נצלה מושבה גדולה ופוריה מכליון.

ד"ר יפה הוא הראשון שהתמסר לחקירת המלריה ולתקנת המצב הסניטרי בארץ. ב 1900 הרצה בקונגרס הבין-לאומי הרפואי בפריז על קדחת שחור-השתן, שעוררה התענינות רבה והקנתה למחברה שם בין חוקרי המלריה. רשימת מאמריו המצורפת בזה מוכיחה כמה עמל וידיעה השקיע בחקר הגדון.

וגם את העבודה הציונית לא הונית, פעמים אחדות נבחר לציר הקונגרסים ב 1902 השתתף, ע"פ הצעת ד"ר הרצל במלאכות לחקירת ואד-אל-עריש. ככהנו שנים אחדות כרופא ראשי בבחי"ח העברי, שביפו, התענין ביתר יחוד במצב הפועלים ונבחר ליו"ר הועדה לחקירת תנאי חייהם, וכו-בזמן עמד בראש ועד ביה"ם העברי. ב 1907 נתמנה שוב לרופא בזכרון-יעקב בה עבד עד 1919. פה מתגלים כשרונותיו וידיעותיו בכל והרם. בתקציב דל של 3000 פרנק הוא פותח בי"ח ומקבל בו פועלים חנם ומשתדל ליצור קפת עזרה הדדית למקרי מחלות בין פועלי המקום, כעין קפי"ח שבימינו בועיר-אנפין. צריך לצין את יחסו המעולה לחולים הערבים, ואכן קנה לו שם טוב בין הפלחים מבין תושבי הערים. ביה"ח הקטן שזוכרון היה לדוגמא לרופאים הצעירים וכעין מכון לחקירת המלריה ויתר מחלות הארץ.

ד"ר יפה הוא הראשון אשר הטיל על רופאי הארץ הבדיקה המיקרוסקופית של כל מקרה מלריה ונאות במנדלת להצנת הריאנונוה, ככה נעשתה וזכרון-יעקב

למרכז רפואי רב־ערך; יהודים וערבים היו צובאים כאן על פתח הרופא אשר מהר תמיד לעזרת החולה ברגל, על נב בהמה, בעגלה, והרכה לעבר את הארץ לארכה ולרחבה לשם רפוי תושביה.

אבל גם מהבראת הארץ בכלל לא הסיה את דעתו. ב 1910 הוא מתחיל במלחמה שטתית במלריה בעתלית, וב 1912—במשמר-הירדן וביסוד-המעלה והמשיך את פעולתו זאת עד פרוץ המלחמה העולמית. הוא מתקין כינוי ציה כללית, כרטיסים מיוחדים לרשימת מצב בריאותו של כל תושב, בלי אמצעים, בלי עוזרים מחונכים במלאכה, זו יצר ד"ר יפה הכל, למד את האחייות, הדריך את חבריו, התמיד לענין את האכרים במלחמה זו ולהפיץ את הדעה כי אפשר להתגבר על המלריה ולבערה מן הארץ.

בשנת 1919 התישב ד"ר יפה בחיפה ופה הוא מוסיף לפעל כדרכו, כרופא וכאזרח, מפרסם את הקירותיו ואת תצפיותיו בירחונים הרפואיים ומשתתף בכל הענינים הצבוריים העומדים על הפרק. עד הזמן האחרון ישב ראש בוועד הבריאות, וגם עתה עודנו חבר בוועד זה, הוא גם אחד העסקנים התרוצים שבועדה הממשלתית למלחמה במלריה, בן ששים שנה ד"ר יפה כיום, לא גם חילו לתחית עמנו ולא כהה מרצו לחקירה ולתורה.

נשלח את ברכותינו לחתן היובל כי יאריך שנים ויוסיף להיות למופת לחבריו כרופא-חלוק, כרופא-אזרח וכרופא-אנושיִין.

ד"ר ל. שימקין.

רשימת המאמרים של ד"ר הלל יפה.

- 1889 Action unipolaire des courants. electriques. Geneve. (פרס האוניברסיטה)
- 1890 Echinococcus orbitae Медицинское Обозрѣ-
ніе.
- 1890 2 Случая Крупознаго Конъюнктивита.
- 1891 Результаты серии впрыскиваний по Браун-
Секару. Труды Общ. Сим. врачей 1891.
- 1902 Палестина въ санитарно-медиц. отнош.
Брош. Изд. Общ. „Палестина” Петербургъ.

תרגום בפולנית ובגרמנית:

- 1910 השמירה מפני הקדחת קונטרס, הוצאת ד"ר יפה.
- 1911 שמירת הבריאות לפועלים בא"י, הוצאת ההנהלה הציונית.
- 1911 שמירת הבריאות בארץ ישראל הוצאת „לעם”

- † 1912 Essai de quininisation preventive, Revue d'hygiène et de med. trop 1912 No. 1.
- ✓ 1913 Traitement preventif des Fièvre hemoglob. Ibid 1913.
- + 1914 Campagne antipalud. en Galilée Ibid 1914 No 2.
- + 1914 A propos de la Fièvre hemoglob. en Palestine Bulletin de la Soc. de la Pathol Exot. 1914 No. 6.
- ✓ 1914 Traitement du cachexie palud. Ibid 1914 No. 4.
- ✓ 1920 Quelques notices sur l'état sanit. en Palestine, Revue d'hygiène et de med. trop. 1920 No. 3.
- ✓ 1920 Injections intraveineuses de collobease de quinine Ibid 1920 No. 4.
- + 1921 Projet de campagne antipalud. en Palest. Revue. internat. d'hygiène publique, Soc. de la Croix Rouge, No. 5 1900 Contribution a l'étude des F. hemoglob. Communication au XIII Congres Internat. de med Paris 1900. V. Compte Rendu. Gerture de medec colonicle.
-

התנועת החינוך

הרפואה סניף א' חלוצי 3-ב'
ניסן תרפ"ה

1425

לכבוד ד"ר הלל יפה.

א.

חבר מכובד.

יום הולדתך הששים הוא חג לרפואה ארץ-הישראלית שקדמתה קשורה בשמך בקשר אמיץ.

לא רחוק עדין הזמן בו עמדה הרפואה בארץ במדרגה כה נמוכה, עד כי אי-אפשר היה כמעט לכוונה בשם זה. אז תופיע אתה כראשון למבשרי בשורת הרפואה המדעית ותחל לחקר את מחלות הארץ בעזרת המיקרוסקופ, ודיעותיך הרחבות באופטלמולוגיה הצילו רבים מגרענת ומתוצאותיה המסוככות.

ביום חגנו זה תפלה אחת לנו: יהי רצון כי תוסיף לעבוד במשך שנים רבות את עבודתך הפוריה; והיית, כאשר עד כה, לברכה לעמך ולכל תושבי ארץ התחיה.

המ ע ר כ י ת

ב.

חבר יקר ונכבד.

בראותנו אותך כיום הזה, ביום מלאת לך ששים שנה, מלא כה. טרץ ושאיפות, בעת שמאחרוך נשקפות ארבע ושלושים שנות עבודה כבירה ורבתי-גונים, מאושרים אנו, חבריך למלאכת הרפואה בתקופת התחיה, לאמר לך מקצת שבתך בפניך, לברכך ולהביע לך מעט מרגשותינו הנובעים מעמק הלב. אתה, החלוץ בשדה הרפואה בארץ, היית לא רק רופא מעשי בתקופה שהרפואה אך התחילה להתפתח פה, לא רק עסקן צבורי ישר, חובב עמו וארצו, כי אם גם לוחם בחסד עליון ליסודות תחיתנו המהורים, לוחם בגורמי המחלות. סמל התקופה היית בעבדך בשדה הרפואה וההכראה. מיטב עתותיך הקדשת למלחמה בקדחת ובגרענת. אם הושג מה במלחמה זו, אם התקדמנו בה וכמעט נצחנו את אויב התתישנות האכזרי—הרי זאת פרי התאמצותך והשפעתך.

אכן רבות נתת לארץ. ואם לא תמיד יכלת להתגבר על המכשולים—בנו האשם, רפיונך רפיוננו ועכוּבְך עכוּבֵנו.

רצה, חבר נעלה, בברכתנו כי יוסרו מעל דרכך—דרכנו כל המעצורים, כי תוסיף לעבוד באמץ את העבודה הקרובה יותר לרוחך ולשאיפותיך, כרופא צבורי וכמפקד מנוסה במלחמה נגד מחלות הארץ, כי עוד שנים רבות לחוס תלחם לנו ובתוכנו.

ההסדרות הרפואיות העברית בא"י, ירושלים, כיב טבת התרפ"ה.